

SÁMI LOHKANGUOVDDÁŠ
SAEMIEN LOHKEMEJARNGE
SÁME LÁHKÁMGUOVĐÁŠJ
NASJONALT SENTER FOR SAMISK I OPPLÆRINGA

Innspill til Leselyststrategien

Vi viser til Kunnskapsdepartementets og Kultur- og likestillingsdepartementets invitasjon til å komme med innspill til Leselyststrategien. Her kommer Sámi lohanguovddáš – Sáme láhkámguovdásj – Saemien lohkemejarnge – Nasjonalt senter for samisk i opplæringa sine innspill. Vi er et ressurscenter som arbeider for at barn, unge og voksne på likeverdig og kvalitativt god opplæring i og på de samiske språkene i Norge.

1. Hva mener du/dere er de tre største utfordringene knyttet til lesing og leselyst?

- Lite utvalg av og tilgang til gode samiske barne- og ungdomsbøker, både papirbaserte og digitale, og av ulike sjangre og med ulikt innhold.
- Svært få biblioteker (offentlige, skolebibliotek og folkebibliotek) har et variert utvalg av litteratur på ett eller flere av de samiske språkene.
- Lite bevissthet om lesing og utvikling av lesekompetanse i skolen, både på lavere og høyere trinn, både blant elever, lærere og skoleledelse

2. Hva vil være de tre viktigste målgruppene for strategien?

- Lærere i barnehage og skole, samt deres ledelse
- Foreldre
- Bibliotekene, dersom de får gode rammevilkår

3. Hva bør de tre viktigste tiltakene i strategien være?

- Skape bevissthet om viktigheten av at barn, elever og voksne får god lesekompetanse. Dette handler om at barn i barnehage og førskolealder får erfaring med tekster i ulike sjangre, og utvikler leselyst ved at voksne i barnehagen og foreldre eller foresatte leser for og med barna. Det handler også om å få bevissthet blant lærere om viktigheten av å lese ulike teksttyper og sjangere, hvilken effekt lesing har på elevens læring i fag og hvordan det vil påvirke deres muntlige og skriftlige språk og generelt livet videre. Og økt kompetanse om hva som fremmer lesing.
- Få på plass et aktivt lese miljø i barnehagen og skolen (for eksempel skolebibliotek), der det finnes forskjellige bøker for alle, og med bibliotekar som er engasjert, holder lesestunder, inviterer forfattere og fortellere, og der elevene kan finne roen til å lese, gjerne sammen med andre elever.
- Få skrevet gode og spennende barne- og ungdomsbøker på de samiske språkene, i ulike sjangre og i ulike vanskelighetsgrader, både lettlest og med mer avansert tekst.

4. Har dere gode eksempler på hva som bidrar til leselyst?

- Ha god tilgang til og utvalg av gode bøker i forskjellige sjangre på samiske språk. At barn og unge får informasjon om disse bøkene.

- b. Fortellerstund og høytlesning, gjerne fast lesetid på dagen i barnehagen og skolen, der lærer eller større elever leser for de yngre elevene.
  - c. Samlesing av tekster for barn og unge bidrar til lesemotivasjon og økt forståelse.
  - d. Foreldre/foresatte som leser for sine barn bidrar til å gjøre barn og unge interessert i bøker og få viktig erfaring med litteratur. Dette vil gi barn og unge kompetanse og interesse som bidrar til at de leser selv.
- 5. Er det andre viktige områder vi må huske på?**
- a. Lærere og barnehageansatte må få god informasjon om nye bøker.
  - b. Oversetting av bøker er bra, men originalbøker er best. Sett av midler til forfattere og oversettere som kan skrive på samiske språk.
  - c. Lavterskeltilbud for å få flere forfattere for eksempel gjennom skrivekurs for potensielle forfattere.
  - d. Det må være bevissthet om at materiell som utvikles på norsk også blir oversatt til de samiske språkene, jf. Språkloven. Dette gjelder innen alle sektorer som berører samisk befolkning. Mye oversettes til minoritetsspråk, men samiske språk blir ofte glemt i nasjonale satsinger.
  - e. Bevisstgjøre alle på hvor viktig lesing er – etablere en samisk lesedag der alle oppfordres til å lese en samisk tekst – og at den ikke legges til språkuka.
  - f. Bokbusser for samisk litteratur som betjener ulike samiske geografiske områder. Der de som betjener bokbussen har god kunnskap om samisk litteratur, og kan gi informasjon om bøker og litteratur
  - g. Bokkasser med samisk litteratur som blir delt ut til barnehager og skoler med samiske elever.
  - h. Det er viktig at skolebibliotekene i alle skoler og alle kommuner får nok ressurser til å kunne være oppdatert og gi attraktivt tilbud. Per i dag har mange skoler generelt ikke aktivt skolebibliotek, og folkebibliotekene er også nedprioritert i mange kommuner. Skolebibliotekene må få egne økonomiske ressurser til å kjøpe inn nye bøker og annet digitalt materiale. Det må også finnes en skolebibliotekar som kan bidra inn i bruken, ved å gi informasjon om nye bøker og relevante bøker om ulike temaer, som kan holde lesestunder for barn og bidra til at man ønsker å bruke biblioteket og lese bøker.
  - i. Leselyst-kampanjer som arrangeres jevnlig og minst årlig. Her ville det spesielt være ønskelig å få målrettede tiltak for samiskspråklige barn og unge. En ide ville være bokposser/bokkasser til barn og unge som de får låne med hjem, og gjerne en premie når man har lest et visst antall bøker.
  - j. Det burde finnes en organisasjon som fremmer lesing på samiske språk, noe lignende som Foreningen !les, som har spesielt fokus på lesing på samiske språk og lesing av samisk litteratur.
  - k. Øke bevisstheten om hvordan digitale medier påvirker lesing og lesevaner, og øke kompetansen i hva som er sunn bruk av digitale medier og lesing på skjerm.

Med vennlig hilsen

Karen Inga Eira, leder